

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLVII. reflexio ad dicta capite præcedenti, & inde deducta gravitas
malitiæ scandali, v. g. provenientis ex ornatu mulierum, ad lasciviam
provocante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

non est tam grave malum, seu incommodum, quam scandalum pusillorum.

462. Per se loquendo, inquam, id est quando periculum non imminet alterius mali, quam dictæ occultationis vel dilationis. Si enim periculum imminet alterius mali, quod unum cum incommodo istius occultationis vel dilationis præponderet scandalo illi, tunc ordo amoris non permittit bona spiritualia occultari vel differri, v. g. non permittit doctrinæ veritatem dissimulari vel fileri, ob scandalum aliquorum pusillorum, dum illius prædicatio necessaria est ad salutem, vel christianam perfectionem plurimorum, vel alicui ex officio incumbit eam docere & prædicare. Ita sanctus Thomas q. 43. a. 7. ad 2.

463. Et idè Parochus, & Concionator nunquam cessare debet à reprehendis peccatorum illecebris, quas plurimi, consuetudinis errore decepti, pro nihilo putant, ut sunt vanus; & plerumque lascivus mulierum ornatus, pectoris nudationes, choreæ, saltationes, vestium luxus, de quibus S. Antoninus p. 2. tit. de scandalo: *O quam hoc miserabile peccatum in mundo abundat, & nullam videtur sibi homines facere conscientiam! Ornatus mulierum tam vanus, tripudians, & canus nimis mundanus, quid est nisi scandalum, & laqueus animarum? Nec consuetudo excusat. Non enim ista desunt esse occasio plurium peccatorum, sive ad ea inclinare, propter consuetudinem. Et idè Tertullianus, agens de virginibus, ut ipse persuaderet obligationem se velandi: Dominus noster Christus (inquit) Veritatem se, non consuetudinem nominavit. Et S. Cyprianus epist.*

73. ad Jubajan: *Frustrà quidam, cum ratione vincuntur, consuetudinem nobis opponunt, quasi consuetudo sit major veritate. Et Dionysius Carthusianus in directorio vitæ nobilium art. 12. Super Christi præcepta (inquit) ac jura divina de scandalis pusillorum vivandis, non cadit dispensatio, nec eis præjudicare potest aliqua consuetudo. Quidquid enim contrariatur bonis moribus, aut Scripturis, seu juri divino, est corruptela, non consuetudo bona. Imò tantò est vitiosius, quantò consuetius, ut sancti Doctores & Praesules Cyprianus Martyr, & Augustinus Confessor testantur.*

464. Publicam ergo istorum reprehensionem Parochus vel Concionator prætermittere non debet, ex hoc quòd inde aliqui per infirmitatem vel ignorantiam scandalizentur, causati (ut hodie moris est) Jansenistas seu Rigoristas esse, qui ista reprehendunt: quia si inde isti scandalizentur, alii corrigentur, ædificabunturque; qui per consequens ex istius reprehensionis omissione ingenti privarentur bono, quod ut plurimum majus est damno, quod ex aliorum scandalo nascitur. Et idè Gregorius Magnus homil. 7. in Ezech. monet, quòd si de veritate scandalum nascitur, vel sumitur, utilis nasci permittitur

Tom. II.

scandalum, quam quòd veritas relinquitur. Et ante Gregorium Augustinus in lib. de dono persever. c. 16. *Dicatur ergo verum, maxime ubi aliqua questio ut dicatur impellit, & capiant qui possunt; ne forte cum taceatur, propter eos qui capere non possunt, non solum veritate fraudentur, verum etiam falsitate capiantur; qui verum capere, quo caveatur falsitas, possunt. Et postea: Inter causas verum tacendi.... hæc una est, ne peiores faciamus eos qui non intelligunt, dum volumus eos qui intelligunt facere doctiores; qui nobis aliquid tale tacentibus, doctiores quidem non sum, sed nec peiores sumus. Cum autem res verà ita se habet, ut fiat peior, nobis eam dicentibus; ille qui capere non potest; nobis autem tacentibus, ille qui potest: quid putamus esse faciendum? Nonne potius est dicendam verum, ut qui potest capere, capiat, quam tacendum, ut non solum id ambo non capiant; verum etiam qui est intelligentior, ipse sit peior, qui si audiret, & caperet, per illum etiam plures discerent? Quò enim est capacior ut discat, eò magis est idoneus ut alios doceat.*

Hicce Augustini verbis docemur, in hujusmodi circumstantiis, ubi hinc scandalum pusillorum timetur, inde fructus aliorum speratur; videndum, an fructus speratus major sit damno quòd timetur: & tunc prætermittenda non est veritatis prædicatio, ob scandalum nonnullorum. Si autem lucrum speratum non compenset istorum scandalum, differenda est ista prædicatio in tempus magis opportunum.

CAPUT XLVII.

Reflexio ad dicta capite præcedenti, & inde deducta gravitas malitia scandali, v. g. provenientis ex ornatu mulierum, ad lasciviam provocante.

466. **E**Xpavefcant ex dictis vanissimæ mulieres, quæ ob infirmorum scandalum, non solum prætermittere nolunt opera ex se bona (quæ secundum amoris ordinem demonstravimus aliquando prætermittenda, vel saltem occultanda seu differenda) sed ne quidem vana, & de se mala, vel mali speciem habentia, v. g. ornatum ad lasciviam provocantem, scandolosaque nuditates scapularum, & pectoris, ipsarum etiam subinde mamillarum: quæ certè denudatio semper visa est sanctis Patribus meretricia, prout videre est in vita S. Pelagiæ apud Surium ad diem 8. Octobris, ubi legitur, quòd ut eam viderunt Episcopi impudenter, & inverecundè prætereuntem, nihil velato capite, & nudis scapulis omnium oculis petulanter expositis, taciti ingemiscabant, & facies suas, tamquam à re execrabili, & immani scelere avertabant. Meritò certè: si enim sancto Cypriano in lib. de disciplina & habitu virg. post Tertullianum

Pp

lib. 2. de cultu feminarum, tanto horro-
 ruit vanus ornatus mulierum, sumptuosius
 se comentium, auroque, serico, purpurâ,
 gemmis, & facis nativam pulchritudinem
 decorantium, sicque per publicum inceden-
 tium: si tanto (inquam) in horrore hunc
 ornatum habuit, ut nonnisi prostitutis &
 impudicis feminis congruere dixerit; quan-
 to in horrore non habuisset eas, quæ nu-
 dis scapulis, imò nudatis etiam saltem ex
 parte mammis, per publicum incedunt?
 quantò non potiori jure hoc nonnisi prosti-
 tutis & impudicis feminis congruere dixis-
 set? quantò potiori jure istis, quam illis adap-
 tasset S. Scripturæ verba, quibus describitur
 civitas meretrix, *compta pulchrius & orna-
 ta, & cum ornamentis suis, ac propter ipsa
 potius ornamenta peritura?* „ Et venit (in-
 quit) unus ex septem Angelis, habentibus
 phialas septem, & aggressus est me, di-
 cens: Veni, ostendam tibi damnationem me-
 reticis magnæ... Et duxit me in spiri-
 tu: & vidi mulierem sedentem super bes-
 tiam, & mulier illa amicta erat pallio pur-
 pureo, & coccineo, & adornata erat auro,
 & lapidibus pretiosis, & margaritis, tenens
 poculum aureum in manu sua plenum exe-
 crationum, & immunditiæ, & fornicationis
 totius terræ. „ Apocal. 17. *Fugiant cas-
 tre virginis (imò & maritatæ, ut paulò post
 dicit) incestuarum cultus, habitus impudica-
 rum, lupanarium insignia, ornamenta meretricum.
 Clamat etiam Spiritus sancto plenus Esaias,
 & filias Sion, auro & argento, ac veste cor-
 ruptas increpat & objurat, perniciosas opibus
 affluentes, & à Deo per sæculi delicias receden-
 tes: „ Exaltatæ sunt (ait) filiæ Sion, &
 ambulaverunt alto collo, & nitu oculo-
 rum, & incesu pedum trahentes tunicas,
 & pedibus simul ludentes. Et humiliabit
 Dominus principales filias Sion, & revelabit
 Dominus habitum earum, & auferet Do-
 minus gloriam vestis illarum, & ornamen-
 ta earum, & crines, & cincinnos, & lunu-
 las, & discriminalia, & armillas, & botro-
 natum, & dextralia, & annulos, & inau-
 res, & serica contexta cum auro & hya-
 cintho. Et erit pro odore suavitatis pul-
 vis, & pro cingulo, veste cingèris, & pro
 ornamento capitis aureo, calvitium habe-
 bis... „ Exaltata ceciderunt, compta turpi-
 tudinem, fuditatemque meruerunt, sericum &
 purpuram induta, Christum induere non pos-
 sunt; auro & margaritis, & manibus ador-
 nata, ornamentum cordis perdidit. Quis
 non id excretur & fugiat, quod alii fuerit
 exitio? Quis id appetat & assumat, quod ad
 necem alterius pro gladio fuerit & telo? Si
 haurito poculo moveretur ille qui biberat, vene-
 num scires esse quod ille potavit... Nunc
 quanta ignorantia veri est, animi quanta do-
 mentia, id velle quod & nocuerit semper, &
 noceat; & putare quod inde ipsa non pereas,
 unde alios perisse cognoscas? ... Et quidem*

*isto in loco... non virgines tantum, aut vi-
 duas, sed & nuptas puto, & omnes omnino fe-
 minas admonendas, quod opus Dei, & factura
 ejus, & plastica adulterari nullo modo debeat,
 adhibito flavo colore, vel nigro pulvere, vel
 rubore, aut quolibet denique lineamento nativa
 corrumpente medicamine. Dicit Deus: facia-
 mus hominem ad imaginem & similitudinem
 nostram: & audeat quisquam mutare & con-
 vertere quod Deus fecit? Manus Deo inferunt,
 quando id quod ille formavit, reformare &
 transfigurare contendunt, nescientes quia opus
 Dei est omne quod nascitur: diaboli, quodcum-
 que mutatur... Viderint quid sibi nuptæ per
 placendi studium de conjugum solatio blandian-
 tur, quos dum in excusationem suam proferunt,
 ad societatem criminosa consensu adficiunt...
 Quid verò que promiscuas balneas adeunt,
 que... cum viros, atque à viris nude vident
 turpiter ac videntur, nonne ipsa illecebram vi-
 tiis præstant? nonne ad corruptelam & injuriam
 suam desideria præstium sollicitant, & invi-
 tant? Viderit, inquis, quæ illuc mente quis
 veniat: mihi tantum reficiendi corpusculi cu-
 ra est & lavandi. Non te purgat ista defen-
 sio, nec lascivia & petulantia crimen excu-
 sat... Impudicè tu neminem conspici, sed ipsa
 conspiceris impudicè, oculos tuos turpi oblecta-
 tione non polluis, sed dum oblectas alios, pol-
 lueris. Quæ omnia in incedentes per pu-
 blicum, vel ad januam aut fenestram do-
 mûs suæ, nudato se pectore, nudatis scapu-
 lis, & mammis, conspiciendas exhibentes,
 à fortiori procedere quis non videt? Te igitur 408
 tur, quæcumque id facis, Cyprianus alo-
 quitur, & increpat, eò quod oculos in te ju-
 ventutis illicias, suspiria adolescentium post te
 irabas, concupiscendis libidinem nurias, suspi-
 ranti fomonta succendas, ut etsi ipsa non pe-
 reas (viros concupiscendo) alios tamen per-
 das, & velut gladium te & venenum videntibus
 præbeas. Væ ergo, væ tibi, dicit Domi-
 nus Luc. 17. quia væ homini illi per quem
 scandalum venit. Utilius est illi, ut lapis molaris
 imponatur circa collum ejus, & projiciatur
 in mare, quam ut scandalizet unum de pusilli-
 sis istis. Noli (inquit Apostolus) cibo tuo (vel,
 quod pejus est, nuditate tuâ) illum perdere
 pro quo Christus mortuus est. Rom. 14. Si Chri-
 stus (ait Bernardus serm. 1. in convers. san-
 cti Pauli) proprium sanguinem dedit in pretium
 redemptionis animarum, non tibi videtur gra-
 viorem ab eo sustinere persecutionem, qui sug-
 gestionem malignâ, exemplo pernicioso, pectoris
 nudatione, teu aliâ scandali occasione, aver-
 tit ab eo animas, quas redemit, quam à Judæo,
 qui sanguinem suum fudit? Quasi dicat: de-
 dit Christus pro salute animarum sanguinem
 suum, per hoc ostendens, cariorem sibi earum
 esse salutem, quam proprium sangui-
 nem. Igitur Christus graviorem dicendus
 est persecutionem pati ab eo qui animas ipsi
 per scandalum auferit, quam passus est à Ju-
 dæis, qui sanguinem ipsius fuderunt. Et*

ided agnoscite dilectissimi (prosequitur Bernardus) & expavescite consortia earum, qua salutem impediunt animarum. Horrendum peccatis sacrilegium, quod & ipsum videtur excedere facinus, qui Domino Majestatis manus sacrilegas iniecerunt.

469 Ex his facile videt, qui oculos habet, quam gravis sit malitia scandalum per quod pereunt, & Christo auferuntur, diaboloque traduntur animæ, pro quibus ipse mortuus est. Sunt tamen innumeri, & innumera, quibus nunquam tranquilla foret conscientia, si corporalis homicidii causam dedissent; nullam tamen anxietatem habent, dum tot spiritualibus homicidiis, seu animarum moribus causam præbent. Nec solæ in eo peccant mulieres, de quibus proximè, sed & Prælati & Sacerdotes, seu Ecclesiastici, sicut & omnes Superiores respectu subditorum, & parentes respectu filiorum filiarumque suarum, dum ipsis malo suo exemplo, v. g. verbis vel actibus impudicis, blasphemis, imprecationibus, juramentis, seu aliis scandalosis verbis vel factis, dant occasionem similiter peccandi. Rei proinde sunt tot spiritualium filicidiorum, quot filii & filiabus scandalum seu mortem animæ creant. Et hoc est, quod Gregorius Magnus ait homil. . . . super Ezech. *Scire Prælati debent* (& eadem ratio est de parentibus respectu filiorum) *quia si perversa unquam perpetrant, tot moribus digni sunt, quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt.*

470 Porro ad augendam scandalum malitiam hæc tria concurrunt, 1°. gravitas peccati, cujus causam, seu occasionem quis proximo præbet: tantò namque gravior est scandalum malitia, quantò gravior peccatum, in quod per dictum vel factum tuum proximus inducitur. 2°. magnitudo influxus dicti vel facti in peccatum proximi: quantò enim magis in illud influit, & quantò major est verisimilitudo, quòd istud ex illo sequetur, tantò gravior est malitia scandalum, cæteris paribus. 3°. multitudo eorum, quibus dictum vel factum tuum natum est causare scandalum: quia quantò pluribus istud causare natum est, tantò major est malitia dicti vel facti tui scandalosi.

471 *Dixi natum est causare*: neque enim scandalum malitia dijudicanda est penes malum effectum de facto secutum, neque dictum vel factum tuum esse definit scandalosum, eò quòd ex eo proximus non acceperit occasionem peccati; sed ad contrahendam scandalum malitiam, sufficit, quòd dicto tuo, vel facto minùs recto, dederis ipsi causam, natam ipsum inducere in peccatum (saltem attentà hominum ignorantia, vel fragilitate) quòd enim tunc peccatum proximi non sequatur, per te non stat, sed per alium, cui equidem tu causam dedisti sufficienter inductivam. Et hoc est quod graviter monet D. Chryostomus homil. 17. in

Tom. II.

Matth. *Siqua mulier idè ornatur & comitur, ut in se oculos irriat, etiamsi nullum pulchritudine sua forte vulneraverit, dabit tamen extrema supplicia. Paravit quippe vires, temperavit venenum, porrexit poculum, etiamsi nullus qui biberet inventus est. Nec ipsam excusat, quòd dicat, hoc præter intentionem suam accidere. Quia licet hoc non intendat directè, intendit indirectè & interpretativè, dum voluntariè facit id quod tenetur non facere, ne sequatur talis effectus in proximo, quem vel prævidet, vel prævidere potest ac debet, attentà communi fragilitate hominum, sequi natum ex causa à se data.*

Sed tametsi ex dictis valdè graviter scandalosæ sint mulieres, sui ornatus vanitate, vel scapularum & pectoris nuditate, juvenum oculos ad sui conspectum provocantes, & tantò gravius, quantò pluribus juvenibus pravorum desideriorum incentivum subministrant: nulli gravius ac perniciosius impli- cantur peccato scandalum, quàm qui docent & divulgant doctrinas perversas in materia fidei, vel Christianæ vitæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes in materia morum; necnon Confessarii peccatoribus nimis blandientes, eorumque absolutionem præcipitantes. Cum causa sint perditionis innumerabilium animarum, uti partim ostensum est to. 1. & amplius ostenditur (Deo dante) to. 3. ubi de poenitentia.

CAPUT XLVIII.

Probabiliter aliquando venemur prætermittere ea quæ aliis sunt juris naturalis affirmativi, vel juris positivi, divini & humani, ad vitandum scandalum pusillorum.

PROBABILITER (inquam) tametsi enim Do- 473 ctiores conveniant, ea quæ sunt contra jus naturale negativum, quæque à Theologis dicuntur intrinsecè mala, nunquam esse faciendâ ad vitandum scandalum: nunquam enim (juxta Apostolum) sunt faciendâ mala, ut eveniant bona; circa ea tamen quæ sunt juris affirmativi, sive naturalis, sive positivi, etiam divini, variant Doctores. Siquidem alii, ut Vasquez, & alii, referentes D. Antoninum, Sylvestrum, Paludanum, Navarrum; aiunt, nullius præcepti affirmativi, etiam humani, observationem pro vitando pusillorum scandalum prætermittendam esse. Primò, quia cap. *coram* de nov. oper. nuntiat. Innocentius III. dicit, nullum præceptum violandum esse propter scandalum aliorum. Secundò, regula una Juris dicit: *Ut illius scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur.* Tertio D. Basilius in regul. interrogat. §4. *Quotiescumque* (inquit) *in his quæ ex mandato sunt, vel dicuntur, homines offensionem incurrunt, toties scandalum est negligendum.* Quarto, obli-

Pp 2